19. november, 2026
Team Natur, Vand og Vej

Væsentlighedsvurdering af Natura 2000-områder og vurdering af påvirkning af strengt beskyttede arter (bilag IV-arter)

Primær bæverdæmning på Tinghuse Å st. 5388

Med væsentlighedsvurdering undersøges, om en påtænkt afgørelse efter vandløbsloven (§27, jf. § 31 og efter § 62) om ikke at fjerne bæverdæmning på Tinghuse Å st. 5388, vil kunne påvirke udpegede habitatnaturtyper og arter i Natura 2000-områder. Det vurderes også, om den påtænkte afgørelse vil påvirke bilag IV-arter i og nær området.

Den påtænkte afgørelse om ikke at fjerne bæverdæmning på Tinghuse å, medfører at vandføringsevnen fastsat i regulativ ikke overholdes.

Beskrivelse af sagen

Den 11. juli 2022 registrerede Gribskov Kommune en bæverdæmning på Tinghuse Å ved station 5388, efter henvendelse fra en bredejer af matrikel nr. 3a, Nellerød By, Mårum.

Bæverne, som er en nøgleart, er genudsat i Nordsjælland og er i 2016 opført som bilag IV-art i Danmark. I notat af 2016, har Aarhus Universitet, vurderet at bæverne i Nordsjælland først vurderes at opnå gunstig bevaringsstatus i 2045 med opnåelse af 200 individer fordelt på 50 familier. Baseret på den løbende monitorering af bestanden har Naturstyrelsen vurderet at bestanden i 2026 er på ca. 110 individer. Deraf kan det konkluderes at bestanden ikke har opnået gunstig bevaringsstatus.

Som beskrevet i Forvaltningsplan for bæver, 2020[2], kan kommunen rådføre sig med Naturstyrelsen for vurdering af, hvorvidt der er tale om en primær eller sekundær dæmning og, om kommunen som vandløbsmyndigheder i forbindelse med administration af vandløbsloven, vurderer om fjernelse af primære dæmninger vil være en forstyrrelse eller ødelæggelse af bæverens yngle- og/eller rasteområde – og, om dette betyder, at den økologiske funktionalitet ikke kan opretholdes, jf. habitatbekendtgørelsens[3] bestemmelser om varetagelse af beskyttelsen af visse arter ved godkendelse af planer og projekter. Det står endvidere anført i forvaltningsplanen, at den konkrete vurdering eventuelt kan dække en længere periode.

Primære dæmninger sikrer yngle- eller rastefunktioner for bæveren, idet en primær dæmning har til formål at hæve vandstanden ved bæverboet for at sikre en stabil vandstand, som holder indgangen til boet under vand for at besværliggøre angreb fra rovdyr. En primær dæmning har desuden også til formål, at sikrer at fødelageret er tilgængeligt om vinteren. Sekundære dæmninger er etableret for at øge bæverens sprednings- og fødesøgningsveje eller som back-up nedstrøms for primære dæmninger.

Gribskov Kommune, har efter dialog med Naturstyrelsen Nordsjælland vurderet, at dæmningen på st. 5388 på Tinghuse Å er en primær dæmning, der sikrer bæverens yngle- rastested og områdets økologiske funktionalitet. Det er også vurderet, at det periodevis har været mulig at regulere dæmningen, for at imødekomme berørte lodsejere, hvis markers oversvømmes pga. dæmningen uden, at det vil få konsekvens for bæveren. Vurdering af, hvor meget der kan reguleres i dæmningen, tager afsæt i, at indgang, til det aktuelle benyttet bo, står under vand. Naturstyrelsen har, efter aftale med Gribskov Kommune, reguleret i dæmning i perioder siden september 2021.

Figur 1. Kort over oversvømmelser (gule og grønne polygoner) forårsaget af en opstemning i kote 13,4 i Tinghuse Å.

Lovkrav ifølge habitatbekendtgørelsen

Før der gives tilladelse til et projekt eller en plan skal der foretages en vurdering af, om tilladelsen i sig selv, eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke et Natura 2000-område i væsentlig grad eller påvirke strengt beskyttede arter, jf. habitatbekendsgørelsen[3]. Kan en sådan påvirkning ikke afvises, skal der foretages en konsekvensvurdering. Konsekvensvurderingen skal afklare, hvorvidt der er en påvirkning og, om tilladelsen kan gives eller ej. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte. I særlige tilfælde er der mulighed for at fravige beskyttelsen (habitatdirektivets artikel 6, stk. 4). Fravigelse af beskyttelsen kræver, at der er tale om et projekt/en plan, der er af bydende samfundsøkonomisk interesse, at der ikke findes alternative løsninger, og at der iværksættes kompenserende foranstaltninger.

Væsentlighedsvurdering

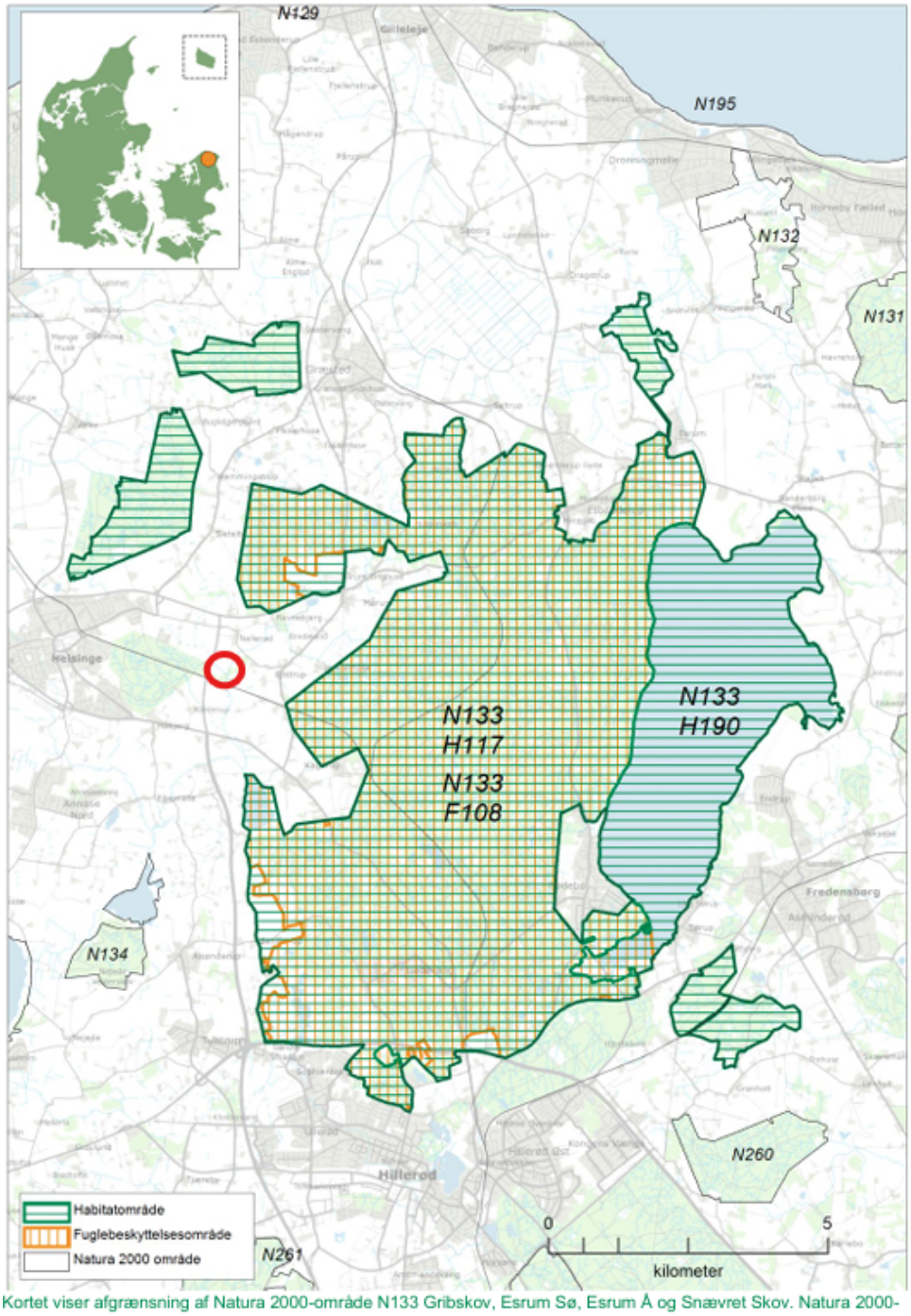
Udgangspunktet for væsentlighedsvurderingen er Natura 2000-planers målsætninger for de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlagene. Natura 2000-planernes målsætninger og indsatsprogrammer er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdernes naturværdier. Det skal vurderes, om en eventuel påvirkning er så væsentlig, at der ikke kan opretholdes gunstig bevaringsstatus. Naturtyperne og arterne skal overordnet set vurderes at være stabile eller i fremgang.
Væsentlighedsvurdering indeholder også en vurdering af projektets påvirkning af habitatdirektivets bilag IV-arter og om projektet kan udgøre en trussel mod arternes yngle- rastesteder samt den økologiske funktionalitet.

Natura 2000-områder

Bæverdæmningen er beliggende ca. 1 km vest og knap 1,5 km syd for nærmeste Natura 2000-område, nr. 133, "Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov", der består af habitatområde nr. H117 og H190 samt fuglebeskyttelsesområde F108.
Opstrøms dæmningen er Harager Hegn og Gribskov og nedstrøms dæmningen Solbjerg Engsø, der alle udgør en del af udpegningen for Natura 2000-ormådet. Hessemose Å har et sideløb til Natura 2000-området i Gribskov, og Hessmose Å løber til Tinghuse å. Nedstrøms dæmningen løber Tinghuse Å til Solbjerg Engsø efter ca. 3.700 vandløbsmeter. Forbindelserne opstrøms til Natura 2000 er ca. 3.050 vandløbsmeter.

Øvrige Natura 2000-områder vurderes at ikke blive påvirket da de er beliggende mere end 7 km fra bæverdæmningen og de påvirkede områder. Derfor er der i væsentlighedsvurderingen alene foretaget en vurdering af den påtænkte afgørelses påvirkning på Natura 2000-område nr. 133, "Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov".

Natura 2000-området N133 Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov

Kortet viser afgrænsning af Natura 2000-område N133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov. Natura 2000-området består af habitatområde H117, H190 (vandret grøn skravering) og fuglebeskyttelsesområde F108 (lodret orange skravering).

Figur 2. Natura 2000-område N133 med markering af bæverdæmningen.

Natura 2000-område nr. 133 ”Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov”, har et samlet areal på 8.751 ha, hvoraf de 1.792 ha er vandflade i søerne. Størstedelen af Natura 2000-området er statsejet (7.039 ha, inkl. Gribskov og Esrum Sø). Området består af habitatområderne H117 Gribskov og H190 Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov og Fuglebeskyttelsesområde F108 Gribskov. Natura 2000-området er beliggende indenfor vandområdedistrikt Sjælland.

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte skovtyper på både næringsrig, næringsfattig, våd og tør bund og fugle tilknyttet især skov.

Flere steder i skoven findes grøn buxbaumia. Stor vandsalamander yngler i vandhuller flere steder indenfor Natura 2000-området, der udgør mere end 5 % af den biogeografiske regions samlede areal af levested for stor vandsalamander.

I området yngler bl.a. sortspætte og hvepsevåge og fåtalligt også rød glente, rørhøg, havørn og fiskeørn. I skovlysninger og andre mere åbne naturområder desuden rødrygget tornskade og hedelærke.

Natura 2000-områdets vandløb og søer fordeler sig på to forskellige vandsystemer, nemlig Pøleå mod vest og Esrum Å mod øst. I nogle af de rene østlige vandløb lever fisken bæklampret. I dette Natura 2000-område er der kortlagt ca. 19 km vandløb af habitatnaturtypen *vandløb med vandplanter* (3260).

Udpegningsgrundlaget for habitatområder H117 og H190 samt fuglebeskyttelsesområdet F108 kan ses herunder[1]:

[1] Natura 2000-basisanalyse 2022-2027. Revideret udgave. Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov. Natura 2000-område nr. 133. Habitatområde H117 og H190. Fuglebeskyttelsesområde F108.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 117		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Højmose* (7110)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkege-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Grøn buxbaumia (1386)	Stor kærguldsmed (1042)
	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Bæklampret (1096)	Stor vandsalamander (1166)

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 190		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Stor vandsalamander (1166)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Kalkoverdrev (6210) er ikke tilstede i habitatområde H117. Surt overdrev (6230) og bøg på mor (9110) er ikke tilstede i habitatområde H190. De nævnte naturtyper gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 108		
Fugle:	Havørn (Y)	Fiskeørn (Y)
	Rød glente (Y)	Rørhøg (Y)
	Hvepsevåge (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Isfugl (Y)	Sortspætte (Y)
	Hedelærke (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Tabel 1. udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 117 og 190 samt fuglebeskyttelsesområde nr. 108, Natura 2000-plan 2022-2027.

Målsætningerne i Natura 2000-planen

I det følgende er der redegjort for relevante målsætninger i Natura 2000-planen. For alle målsætninger henvises til Natura 2000-planen.

Målet er bl.a.:

- Områdets naturtyper indgår i et stort sammenhængende naturområde præget af Esrum Sø og store arealer af sø- og skovnaturtyper. Arealerne af bøg på muld (9130), bøg på mor (9110) og ege-blandskov (9160) er af nationalt betydelig størrelse.
- Områdets levesteder for sortspætte og grøn buxbaumia sikres med et væsentligt indhold af ældre løv- og nåleskov med højt indhold af dødt ved.

- Områdets skovnaturtyper sikrer levesteder for hvepsevåge og rummer indre skovbryn og lysåbne arealer, der kan udvikle sig til levesteder for rødrygget tornskade.
- Områdets sø- og vandløbsnaturtyper sikres en gunstig bevaringsstatus, således at områdets særligt mange levesteder for stor vandsalamander opretholdes, ligesom levesteder for flodlampret sikres. Ligeledes sikres søerne og omgivelserne som gode levesteder for havørn og den sjældne ynglefugl fiskeørn.
- Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus; surt overdrev* (6230), hængesæk (7140), kildevæld* (7220), rigkær (7230), elle- og askeskov* (91E0), skovbevokset tørvemose* (91D0) og den for Danmark særlige store forekomst af højmose* (7110) sikres, og forekomsterne søges øget og sammenkædet, hvor det er muligt.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget.
- Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.
- Den samlede forekomst af naturtyper, arter- og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper med et tilstandsvurderingssystem skal der fortsat være mindst 29 ha vådbundsnaturtyper og mindst 11 ha tørbundsnaturtyper i tilstandsklasse I-II. Naturtyper i klasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 2.401 ha. For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.
- For arter med et tilstandsvurderingssystem er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levesteder i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.
- For mose- og rørskovsfugle er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levestederne i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I eller II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang.

Vurdering - skovnaturtyper, lysåbne habitatnaturtyper og arter på udpegningsgrundlaget

Nærmeste udpegede skovnaturtype indenfor Natura 2000-området er bøg på mor (9110), ege-blandskov (9160) og elle- og askeskov (91EO), der ligger ca. 1-2 km øst for dæmningen og påvirkede områder. Truslen mod disse skovnaturtyper er fældning, mindre dødt ved, færre store træer, og ændring i hydrologi.

Det vurderes at dæmningen og oversvømmede områder ikke medføre fældning, mindre dødt ved, færre store træer eller ændring i hydrologien inden for Natura 2000-området, grundet afstand og ringe hydraulisk kontakt.

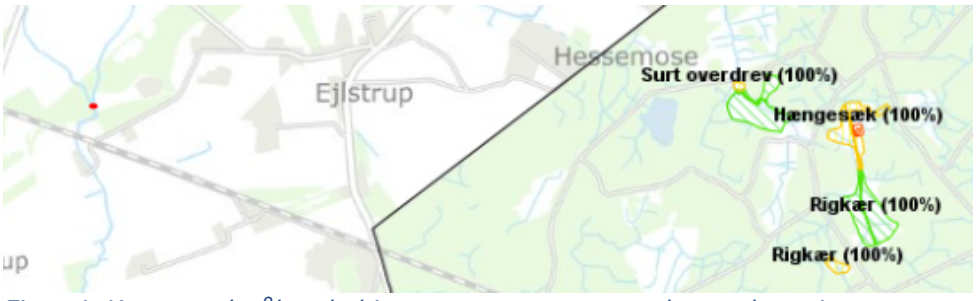

Figur 3. Kort over skovnaturtyper nærmest bæverdæmningen. Bæverdæmning er markeret med rødt.

Nærmeste udpegede lysåbne habitatnaturtype indenfor Natura 2000-området er surt overdrev (6230), hængesæk (7140), næringsrig sø (3150) og rigkær (7230), der ligger ca. 2-3 km øst for dæmningen og påvirkede

områder. Trusler mod naturtyperne er tilførsel af næring, tilgroning, forurening, ændring af grundvandstand og invasive arter.

Det vurderes at dæmningen og oversvømmede områder ikke medføre grundvandsændringer, tilførsel af næring, tilgroning eller spredning af invasive arter, grundet afstand og begrænset hydraulisk kontakt.

Figur 4. Kort over lysåbne habitatnaturtyper nærmest bæverdæmningen. Bæverdæmning er markeret med rødt.

Øvrige skovnaturtyper og lysåbne habitatnaturtyper er registreret mere end 2 km fra dæmningen og vurderes pga. afstanden ikke at kunne blive påvirket af ændringen i vandstanden som resultat af dæmningen, da det vurderes, at en eventuel påvirkning udelukkende vil ske indenfor det område der oversvømmes.

I Natura 2000-område nr. 133 findes der knap 26 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Sjælland. Det ca. 2 km lange vandløb, Hvidekilde er registreret med habitatnaturtypen "Vandløb med vandplanter" (3260) og er det eneste Natura 2000-vandløb der har kontakt til Tinghuse Å. Vandløbsafstanden fra bæverdæmningen til Natura 2000-området er ca. 4 km. Der er ikke registreret fiskearter fra udpegningsgrundlaget i hverken Hvidekilde Å eller Tinghuse Å.

Det vurderes at beslutningen om ikke at fjerne bæverdæmningen ikke hindre målopfyldelse om god økologisk tilstand og god kemisk tilstand grundet afstand.

Nærmeste udpegede leveområde for stor vandsalamander er ca. 1,7 km øst for dæmningen og påvirkede områder (Figur 5).

Figur 5. Registrerede leveområde for stor vandsalamander og bæverdæmning markeret med rødt.

For de øvrige arter indenfor habitatområderne H117 og h190 er de nærmeste registreringer som følger:

- Flodlampret er registreret 9,5 km nordøst for dæmningen
- Sumpvindelsnegl 2,5 km øst for dæmningen
- Skæv vindelsnegl 4,4 km syd for dæmningen
- Bæklampret 7,7 km sydøst for dæmningen
- Stor kærguldsmed 2,6 km øst for dæmningen
- Grøn buxbaumia ca. 4 km syd for dæmningen

Grundet stor afstand, den ringe hydrauliske kontakt og mangel på egnede levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, vurderes det at bæverdæmningen og de oversvømmede områder ikke påvirker arterne væsentligt.

Vurdering af fugle på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F108

Af Natura 2000-basisanalyse 2022-2027, revideret udgave, fremgår bl.a. følgende for fugle på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F108:

Havørn og fiskeørn
Havørn er ny på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 108, hvor der i 2019 blev registreret et enkelt ynglepar i den nordøstlige del af Gribskov. Ynglepar af fiskeørne holder til i den nordvest del og centrale del af Gribskov. Både fiskeørn og havørn har gode muligheder for at søge føde i områdets større søer som Esrum Sø og Arresø. Der er også gode muligheder for at finde egnede redetræer i Gribskov. Forstyrrelser kan være en trussel for fiskeørn og havørn i yngletiden, men skovejer (Naturstyrelsen) har taget hensyn ved at foretage afspærring for færdsel omkring redetræer. Derfor vurderes det i basisanalysen at der ikke umiddelbart er trusler mod artens fortsatte yngleforekomst i området.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for havørn væsentligt, da redetræer i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker fourageringsområder grundet hydraulisk afstand hertil.

Rød glente
Rød glente yngler oftest i områder med en mosaik af marker, småskove, hegn mv. og reden placeres i bl.a. skovbryn med få forstyrrelser. Der er registreret to ynglepar i den nordlige del af Gribskov. Rød glente fouragerer i det åbne landskab. På baggrund af artens krav til et ynglehabitat vurderes der at være gode arealer med velegnede redesteder indenfor fuglebeskyttelsesområdet. Forstyrrelser kan være en trussel for rød glente i yngletiden, men da de to par har benyttet nogenlunde samme lokaliteter i nogen tid, vurderes det i basisanalysen således at der ikke er trusler mod artens fortsatte yngleforekomst i området.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for rød glente væsentligt, da redetræer i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder, ikke reducere størrelsen eller kvaliteten fourageringsområder.

Rørhøg
Rørhøg yngler ved Solbjerg Engsø, hvor selve søen og de nærliggende sø- og engområder giver gode rede- og fourageringsmuligheder. I

fuglebeskyttelsesområde nr. 108 er der kortlagt fire levesteder for rørhøg. I to af disse er tilstanden beregnet til høj tilstand og to levesteder i god tilstand. De to levesteder med høj tilstand er beliggende ved søerne omkring Strødam Engsø, mens de andre to levesteder i god tilstand ligger ved Maglemose og Solbjerg Engsø. Arten yngler uregelmæssigt i området, hvor der er relativt få, store rørskovsområder. Med levesteder i god og høj tilstand i området, vurderes det i basisanalysen at der ikke er aktuelle trusler for artens fortsatte yngleforekomst i dette Natura 2000-område.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for rørhøg væsentligt, da redepladser i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder, ikke reducere størrelsen eller kvaliteten fourageringsområder.

Hvepsevåge

Der er registreret 12 ynglepar af hvepsevåge spredt i Gribskov der i et vist omfang lader til at foretrække de samme ynglelokaliteter. Hvepsevåge foretrækker arealer med ældre løvskov, og arten trives med de store sammenhængende skove med større skovlysninger. På baggrund af artens krav til et ynglehabitat vurderes der at være gode arealer med velegnede levesteder (store sammenhængende skove med indslag af ældre løvskov og større skovlysninger) i dette fuglebeskyttelsesområde, hvorfor det i basisanalysen vurderes at der ikke er lokale trusler for arten i dette område.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for hvepsevåge væsentligt, da redetræer i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker søer, grundet hydraulisk afstand hertil.

Plettet rørvagtel

Plettet rørvagtel er overvåget i 2019 men ikke fundet men er registreret som ynglende i 2011. Forekomsten af plettet rørvagtel i dette fuglebeskyttelsesområde har gennem årene haft en meget tilfældig karakter og på baggrund af overvågningsresultaterne vurderes det, at arten næppe har en fast ynglebestand inden for området. I området er der kortlagt et levested for plettet rørvagtel ved Stenholtsvang. For levestedet er tilstanden beregnet til god tilstand der tilskrives ringe forstyrrelse, gode hydrologiske forhold med lav grad af afvanding og generel udmærket andel med strukturer inden for artens præferencer. Trods den uregelmæssige tilstedeværelse af plettet rørvagtel i området synes levestedet, der er i god tilstand, ikke at være årsagen til dette og der vurderes ikke at være akutte trusler for artens fortsatte yngleforekomst i dette Natura 2000-område.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for plettet rørvagtel væsentligt, da redepladser i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker hydrauliske forhold i Natura 2000-området grundet afstand.

Isfugl

Det vurderes i basisanalysen for Natura 2000-området at der findes velegnede levesteder for isfugl, med skrænter langs vandløb og søer i fuglebeskyttelsesområdet. Der vurderes i basisanalysen på den baggrund ikke at være lokale trusler for arten i dette område.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for isfugl væsentligt, da redepladser i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder i Natura 2000-området vurderes, at ikke blive påvirket væsentligt, grundet stor hydraulisk afstand hertil.

Sortspætte

Der er en relativ stor, fast ynglebestand af sortspætte, hvor der i 2018 blev fundet 10 ynglepar. Sortspætte foretrækker blandskov med bevoksninger af ældre, højstammet bøgetræer til redested, der støder op til indslag af store områder med ældre nåleskov, hvor den søger sin føde. Skovområderne skal rumme en del dødt ved som døde, stående stammer, væltede træer og stubbe. I Gribskov er der mange egnede yngle- og fourageringssteder, der samtidig med Gribskovs størrelse, vurderes at give rig mulighed for artens tilstedeværelse i området. Der vurderes i basisanalysen ikke at være aktuelle trusler for arten i dette område.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for sortspætte væsentligt, da redetræer i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder, ikke reducere størrelsen eller kvaliteten fourageringsområder.

Hedelærke

Hedelærke er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 108, hvor der i 2019 blev der registreret seks ynglepar i området. Artens kerneområder er de åbne arealer med blottet jord- og sandflader i nærheden af nålebevoksninger, som i dette område forekommer i skovrydninger og lysåbne arealer i Gribskov. Således vurderes der at være gode muligheder for en fortsat ynglebestand af hedelærke i dette fuglebeskyttelsesområde. Lokalt vurderes der ikke at være væsentlige, aktuelle trusler for artens yngleforekomst.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for hedelærke væsentligt, da redepladser i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder, ikke reducere størrelsen eller kvaliteten fourageringsområder negativt.

Rødrygget tornskade
I fuglebeskyttelsesområde nr. 108 er der registreret 53 ynglepar i 2018, hvilke betragtes at være et højt niveau. Yngleparrene forekommer i rydninger og lysåbne arealer spredt rundt i Gribskov hvor den foretrækker lysåbne områder med spredte buske, krat eller levende hegn på varierede biotoper med enge, moser eller andre tørre eller våde biotoper. Således vurderes der at være gode muligheder for en ynglebestand af rødrygget tornskade i dette fuglebeskyttelsesområde. Der vurderes i basisanalysen at der ikke er væsentlige, aktuelle trusler for artens yngleforekomst i området.

Det vurderes at bæverdæmningen og oversvømmede områder ikke påvirker levesteder for rødrygget tornskade væsentligt, da redetræer i Natura 2000-området ikke påvirkes grundet afstand. Fourageringsområder, i- og udenfor Natura 2000-området, vurderes at ikke blive påvirket væsentligt, da dæmningen og oversvømmede områder, ikke reducere størrelsen eller kvaliteten fourageringsområder.

Opstuvningen har de seneste år vist at Nellerød Å's oversvømmelse danner permanente søer på samlet omkring 2 ha. Som følge heraf vil vandtemperaturen stige til skade for vandløbets bundlevende fauna. Ifølge vandområdeplanenerne opfylder vandløbet ikke målene om god økologisk tilstand. Oversvømmelserne vil være med til at hindre vandløbet om at opnå miljømålet på de ca. 200 nederste vandløbsmeter. Det vurderes at forringelsen ikke vil have effekter på nogle at arterne på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, grundet afstand og ringe hydraulisk kontakt.

Opsummering af vurdering af fugle på udpegningsgrundlaget

De træbevoksede dele af de påvirkede områder vurderes at blive udtyndet af bæverens fouragering for hvad gælder de mindre træer. De større træer nærmest vandløbet er også i risiko for at blive fældet eller beskadiget. Resultatet vil være færre store træer men også mere stående dødt eller døende ved. Færre store træer vil reducere antallet af potentielle redepladser. Modsat vil beskadiget og dødt ved understøtte flere insekter til gavn bl.a. fugle. Det vurderes at konsekvensen af forsumpningen af den skovbevoksede del af området vil være neutral for fuglearterne oplistet på udpegningsgrundlaget.

Opstuvningen af vand medfører at større dele at brinken bliver blotlagt nedstrøms dæmningen og dele af dæmningen opstrøms oversvømmes. Det skønnes at ændringen af tilgængelige habitater for isfugl vil være uvæsentlig.
Dele af det oversvømmede område udgøres i dag af marker i omdrift. På disse områder vil der hurtigt indfinde sig vådbundsplanter og arter der er karakteristiske for våde naturtyper fx tidvis våd eng. Deraf følger en større mængde insekter. For fuglene på udpegningsgrundlaget vurderes det at have en neutral- til positiv effekt.

Idet det i basisanalysen for Natura 2000-området vurderes at, der ikke er trusler mod fuglearterne på udpegningsgrundlaget, og, at bæverens dæmning og deraf følgende oversvømmelser vurderes, at ikke påvirke fuglearterne væsentligt, konkluderes det, at den påtænkte afgørelse om ikke at fjerne bæverdæmningen ikke er en væsentlig trussel mod Natura 2000 områdets fuglearter.

Bilag IV-arter
En række planter og dyr er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. De arter, der er på bilaget, er vi forpligtet til at beskytte, uanset om de er registeret inde- eller udenfor Natura 2000-områder. Der må ikke træffes en afgørelse, hvor der vil ske en forsætlig forstyrrelse af bilag IV-arter eller beskadige eller ødelægge arternes yngle- og rasteområde i arternes naturlige udbredelsesområde.

Den naturlige spredningsafstand for padder er op til 800 m. Inden for denne afstand af bæverdæmningen er der en registrering af springfrø. I en afstand af op til ca. 2 km er der registreret stor kærguldsmed, springfrø, bæver, stor vandsalamander, spidssnudet frø, sydflagermus, dværgflagermus, vandflagermus, brunflagermus, troldflagermus, skimmelflagermus og odder.

Stor vandsalamander, spidssnudet frø og springfrø er knyttet til søer og moser og sjældent vandløb. Når der dannes vådområder, kan det forventes at padder vil indvandre.

Grundet afstande til fund og da marker der oversvømmes ikke indeholder ynglesteder for padder, vurderes det at bæverdæmningen og de deraf følgende oversvømmelser ikke påvirker padderne negativt. Det forventes at forøgelsen af våde habitater vil have en gavnlig effekt på padders udbredelse.

Flagermus yngler og raster i bygninger og større træer med hulheder. Flagermus fouragerer bredt men har artsspecifikke præferencer, hvor nogle arter foretrækker åbne vandflader, andre fortrækker skovbryn eller mere

lukket skov og nogle arter fouragerer hovedsageligt over skovbevoksninger. Bævere fælder større træer som kan huse yngle- rastesteder men er samtidig med til at gøre skade på sunde træer således at de udvikler hulheder egnet for flagermus. Derudover fjerne de yngre træer nær deres dæmning og skaber dermed et mere åbent landskab.
Disse ændringer i skovstrukturen kan medføre et skift i artssammensætning af flagermus i området, således at flagermus der fx foretrækker fouragering over skov udskiftes med arter med præference for skovbryn eller åbne vandspejl. Samtidig vil fødegrundlaget for flagermus øges da oversvømmede områder producerer flere insekter end hvad er typisk for dyrkede marker.

Det vurderes at tilstedeværelsen af bævere kan have en negativ effekt på specifikke arter af flagermus. Idet bævere har status som en nøgleart der fremmer biodiversiteten og at bæveren er blevet en del af den danske fauna, vurderes det at bæverens aktiviteter ikke er i strid med habitatdirektivet.

Der er observeret odder ved dæmningen i 2024. Det er kendt at bæveres opstemning af vand kan øge mængden af fisk og dermed øge fødegrundlaget for oddere. Samtidig er opstuvningen af vand og følgende oversvømmelser samt træfældning med til skabe mere varierede strukturer, der til sammen skaber en bedre habitat for oddere med skjul og ynglesteder.

Det vurderes, at bæverens opstuvning af vand, oversvømmelser og ændring af omgivende landhabitater har en neutral til positiv effekt på oddere, idet fødegrundlaget og yngle- rastesteder forbedres.

Det vurderes at der ikke er andre bilag IV arter i området grundet mangel på registreret observationer, afstand til kendte forekomster og/eller mangel på levesteder.

Samlet set vurderes det, at bæverdæmningen og deraf følgende oversvømmelser kan have en effekt på artssammensætningen af flagermus men samtidig, at fødegrundlaget øges. Det vurderes endvidere, at disse ændringer ikke strider imod habitatdirektivet grundet bæverens status som en hjemmehørende og naturligt forekommende art. Det vurderes også, at bilag IV-arter af padder ikke påvirkes negativt idet, der ikke er observeret padder i området og, at området ikke fungerer som ynglested uden bæverens tilstedeværelse. Endelig vurderes det, at opstuvningen af vand og ændringer af landskabet har en neutral eller positiv effekt på odder grundet øget fødegrundlag og forbedring af yngle- rastesteder.

Vandrammedirektivet
Vandrammedirektivets formål er at realisere beskyttelse af vandløb, søer, kystvande og grundvand med henblik på bl.a. at sikre god økologisk og kemisk tilstand. Vandrammedirektivet er bl.a. implementeret i lov om vandplanlægning og i indsatsbekendtgørelsen er der målsat for bl.a. vandforekomster og overfladevandområder (vandløb, søer og kystvande). I vandområdeplaner er der oplysninger om de målsatte forekomsters tilstand og de påvirkninger, forekomsterne er udsat for.
Hvilke områder der er målsatte og deres tilstand fremgår af MiljøGIS. (https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3_2-2025)

Ifølge vandområdeplanerne opfylder Tinghuse Å mål om god økologiske tilstand på alle parametre, inkl. bundfauna. Vandløbet opfylder ikke målsætningen for god kemisk tilstand. Påvirkningen af oversvømmelserne vurderes ikke at hindrer vandløbet i at nå målopfyldelse om god kemisk tilstand og det vurderes derfor at arter på udpegningsgrundlaget ikke påvirkes væsentligt.

Tinghuse Å og Hessemose Å er målsat i vandområdeplanerne (2021-2027) til at være i god økologisk tilstand, men opfylder ikke målsætningen for god kemisk tilstand grundet overskridelse af det nationalspecifikke stof, zink. Der er i planen ikke vedtaget indsatser. Miljømålet om god økologisk tilstand indebærer ikke en pligt til at bekæmpe naturlige forhold som f.eks. bæveropstemninger, saltvandsindtrængning, naturlige slyngninger af vandløb eller andre tilsvarende ikke-menneskeskabte ændringer, ej heller, at opstille afværgeforanstaltninger.
Beslutningen om ikke at fjerne bæverdæmningen og de deraf følgende oversvømmelser bidrager ikke til udvaskning af zink. Bæverdæmningen vurderes ikke at hindre målopfyldelse for Tinghuse Å og Hessemose Å. Desuden gælder det, at beslutningen om ikke at fjerne bæverdæmningen ikke strider imod habitatdirektivet, grundet bæverens status som en hjemmehørende og naturligt forekommende art.

I det oversvømmede område findes tre grundvandsforekomster: dkms_3629_kalk, dkms_3663_ks og dkms_3026_ks. Alle opfylder miljømål om god kvantitativ tilstand, mens de kemiske miljømål ikke er opfyldt, grundet overskridelse af grænseværdier for pesticider.
Det vurderes, at beslutningen om ikke, at fjerne bæverdæmningen og de deraf følgende oversvømmelser ikke bidrager væsentligt til, at miljømålet ikke opfyldes idet oversvømmelser ikke øger udvaskningen af pesticider. Desuden gælder det, at beslutningen om ikke at fjerne bæverdæmningen ikke strider imod habitatdirektivet, grundet bæverens status som en hjemmehørende og naturligt forekommende art.

Sammenfatning
Samlet ses vurderes det, at afgørelsen om ikke at fjerne bæverdæmningen, ikke har en væsentlig påvirkning på de i Natura 2000-planen udpegende habitatnaturtyper og arter samt bilag IV-arter i og nær oplandet til Tinghuse Å og bæverdæmningen. Desuden vurderes det, at opfyldelse af miljømålene fastsat i vandrammedirektivets vandhandleplaner om, at vandforekomsterne skal opnå god kemisk, kvantitativ og økologisk tilstand, ikke hindres.
I vurderingen er der lagt vægt på, at der i forvaltningsplan for bæver s.13 står, at hensynet til bæveren vægtes højere i Natura 2000-områderne, særligt så længe bæveren ikke har opnået gunstig bevaringsstatus. Bæveren har ikke opnået gunstig bevaringsstatus, hvilke vil forudsætte en bestand på mindst 200 individer fordelt på ca. 50 familier. I Nordsjælland vurderer Naturstyrelsen, at der er omkring 110 individer. Der er ydermere lagt vægt på, at bæverne er en nøgleart, der skaber levesteder for andre arter.

Væsentlighedsvurderingen viser, at bæverdæmningen og de oversvømmelser den forårsager har en neutral effekt på nærmeste Natura 2000-område eftersom, det vurderes, at der:

- Ikke sker ændringer i naturtilstanden i Natura 2000-områder,
- opretholdes gunstig bevaringsstatus,
- at naturtyper og arter vil være upåvirkede

Endvidere konkluderes det, at bilag IV-arter ikke påvirkes negativt grundet afstand til nærmeste registreringer men, at bæverens aktiviteter kan skabe yngle- rastesteder for padder, flagermus og odder. Dog vurderes det at bæverens tilstedeværelse kan forårsage et skift i artssammensætning af flagermuspopulationer, men at dette ikke modstrider habitatdirektivet, da bæveren har status af naturlig forekommende og, at der derfor ikke skal opstilles afværgeforanstaltninger.

Endelige vises det i væsentlighedsvurderingen, at bæverens dæmning og deraf følgende oversvømmelse ikke strider imod vandrammedirektivet, idet effekterne ikke hindrer målopfyldelse af vandhandleplanerne.

Eftersom det med denne væsentlighedsvurdering er vurderet, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områdes habitatnaturtyper og arter, ligesom bilag IV-arter ikke påvirkes i modstrid med habitatdirektivet og, at bæverdæmningen og deraf følgende oversvømmelser, ikke hindrer målsatte vandforekomster i målopfyldelse, foretages der ikke en konsekvensvurdering.

Henvisninger

Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BEK nr. 1098 af 21/08-2023.
https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1098

Natura 2000 Plan "Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov" (2022-2027):
https://mst.dk/media/232815/n133-natura-2000-plan-2022-27.pdf

Natura 2000-basisanalyse 2022-2027, revideret udgave
https://mst.dk/media/vwop5kaf/n133-revideret-basisanalyse-2022-27-gribskov.pdf

Forvaltningsplan for bæver, 2020
https://edit.mst.dk/media/ythflnka/forvaltningsplan-for-baever-2020.pdf

Vandområdeplanerne 2021-2027
https://sgavmst.dk/media/cwkl5y4d/vandomraadeplanerne-2021-2027.pdf

[1]Bæverens Castor fiber spredning og etablering i Danmark samt forventede effekter af potentielle forvaltningstiltag.
Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi. 12. februar 2016
https://pure.au.dk/ws/files/98163370/B_verens_spredning_samt_forvaltningstiltag_Notat_fra_DCE_12.02.16.pdf

[2]Forvaltningsplan for bæver.
https://edit.mst.dk/media/ythflnka/forvaltningsplan-for-baever-2020.pdf

[3]Habitatbekendtgørelsen. BEK nr 1098 af 21/08/2023